

Methods. *The philosophical and cultural analysis, the defining feature of which is the consideration of the spiritual, mental, worldview phenomena in the context of the cultural paradigm, is carried out. The initial research fact is a statement of ethnic memory variability. The phenomenon of ethnic memory is studied by the method of cross-cultural analysis.*

Results. *Ethnic memory as an authentic and at the same time a cross functional component, is the main characteristic of ethnic identity and ethnic and cultural development process, as well as a person socialization factor in the modern world. The ethnic group memory, as synthesis of past, present and future, as a socio-cultural mechanism of ethnic existence, keeps ethnicity and ethnic self-identity, transmitting collective cultural experience and cultural heritage at the conscious and unconscious levels. The theoretical development of the «collective memory» concept is methodologically important. It is the substantial basis of the ethnic memory which is presented as written and oral traditions; «the memory of the world» materialized in books, monuments and languages. It acts as a complex socio-psychological process in the system of the ethnicity spirituality, stamping in language, culture, customs, rites, in the ethno-psychological characteristics, keeping in the native land archetypes, in the myths and epics, in historical legends and events, in recognition of ethno-national features, ethnic values, in ethnic heroes and events of the ethnic history and ethnic feelings.*

Scientific originality. *It is proven that the ethnic memory is an ontological property and quality of ethnos life; socio-cultural mechanism of preservation and transformation of ethnic culture and ethnic history; the part of the ethno-social memory as the keeper of the ethnic experience, passing on from one generation to another at the genetic unconscious and conscious levels; keeping in the ethnic symbols, rituals, rites, traditions, art, oral art, ornament, symbolic words, etc. as ethnic mental and ethnic cultural memories. It is stated that the cultural and philosophical characteristics of ethnic memory represent it as a complex process which acts as an ontological property of the ethnic group, ensuring its integrity and self-identity as a sociocultural mechanism of inheritance and intergenerational translation of ethnic group's life experience reflected in ethnogenetic memory.*

Practical value. *The practical significance of the article lies in statement of the ethnic memory phenomenon as essential prerequisite for the socialization of the individual, economic and political self-realization. The awareness and study of the ethnic memory make possible understanding of the etymology of various contemporary social and political phenomena. Some mechanisms of transmission of cultural attitudes, concepts, and stereotypes in the history of the ethnic group are suggested*

Key words: *ethnicity, traditional knowledge, ethnic memory, cultural mechanism, ethnic culture.*

УДК (001.12:316.647.8):(159.922:569.89)-043.28'3

Лавлінський Р.О.,
кандидат філософських наук, доцент

Донецький національний університет
економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського,
м. Кривий Ріг, Україна
e-mail: pravdis@kaf.donnuet.edu.ua

ПРОЦЕС ФОРМУВАННЯ ТА ФУНКЦІОНУВАННЯ СТЕРЕОТИПУ ЯК ФЕНОМЕНА У СВІДОМОСТІ ЛЮДИНИ

Lavlinskyi R. A.,
Candidate of Philosophical
Science, Associate Professor

Donetsk National University of Economics and
Trade named after Mykhailo Tugan-Baranovsky,
Kryvyi Rih, Ukraine
e-mail: pravdis@kaf.donnuet.edu.ua

THE PROCESS OF STEREOTYPE FORMATION AND FUNCTIONING AS A PHENOMENON OF HUMAN CONSCIOUSNESS

Мета статті. *Проаналізувати й розкрити процеси формування, існування і збереження стереотипів у свідомості людини.*

Методика. Проведено дослідження формування та функціонування стереотипу як феномена свідомості людини. Обґрунтовано ідеї, що засвоєння стереотипів як соціальних явищ відбувається в процесі формування масової свідомості.

Результати. Обґрунтовано висновок, що стереотипи утворюються внаслідок двох чинників: неусвідомленої колективної переробки інформації соціо-культурним середовищем і цілеспрямованого інформаційного впливу ззовні. Особливість формування стереотипів у масовій свідомості українського суспільства характеризується переходом до нової інституціональної парадигми, де єдина ідеологічна база змінюється різноманіттям культурних стереотипних схем.

Наукова новизна. Проаналізовано та описано властивості стереотипів, фіксувати емоційно позитивні/негативні образи в умовах формування масової свідомості в період суспільних змін.

Практична значимість. Сформульовані наукові положення, висновки і пропозиції можуть бути використані у науково-дослідній роботі при формуванні теоретичної бази подальшого дослідження стереотипу, виходячи з принципів соціальної філософії. Для складання методичних і навчальних посібників із соціальної філософії, соціології, культурології, психології та масової комунікації. При подальшій теоретичній розробці проблеми стереотипізації індивідуальної та масової свідомості, а також у прикладних дослідженнях стереотипу як соціального феномена.

Ключові слова. Стереотип, соціальний стереотип, стереотипізація, стереотипна картина світу, стереотипна свідомість.

Постановка проблеми. Свідомість людини не лише відбиває буття, але й виступає вираженням потреб суспільства. Індивід живе в суспільстві, яке забезпечує його готовими моделями мислення і поведінки – стереотипами, вони формують його потреби. Дослідження стереотипів, їх формування, зберігання і функціонування у свідомості людини стає все більш і більш актуальним, оскільки дає можливість аналізувати ефективність соціальної комунікації між людьми.

Поняття «стереотип» досліджувалося в роботах вчених різних областей знання: філософів, соціологів, етнографів, психологів, лінгвістів, культурологів та ін. Вивчаючи й аналізуючи стереотип як феномен, фахівці кожної галузі наукового знання прагнуть виділити в ньому ті характеристики, які відбивають його роль в їх сфері дослідження. Йдеться про соціальні стереотипи, ментальні стереотипи, етнічні стереотипи, стереотипи спілкування, мовні стереотипи і, відповідно, класифікацію цих типів.

У сучасних наукових дослідженнях, питанням розгляду стереотипу присвячені роботи наступних учених: Н. Акопяна [1], І. Гриценко [2], Н. Суходольської [3], А. Худолія [4], А. Панченко [5] та ін. Проте, проблеми пов'язані з процесом формування й утримування в пам'яті, а також збереження стереотипів як явищ у свідомості людини, вивчені не достатньо.

Мета статті: розкрити механізм створення і збереження стереотипів безпосередньо пов'язаний із психофізіологічною сферою людини в контексті соціально-філософського аналізу.

Викладення основного матеріалу. Першим, хто ввів поняття «соціальний стереотип» був американський дослідник У. Ліпман. На його думку, стереотип – це впорядковані, схемні, детерміновані культурою «картинки світу» в голові людини, які економлять його зусилля при сприйнятті складних соціальних об'єктів і захищають його ціннісні позиції і права [6].

Сказане вище дає можливість говорити про особливий вид свідомості – стереотипну свідомість. Вона виникає з фактичного раціонального й емоційного сприйняття дійсності індивідами і групами, яке формується під впливом, як буденного досвіду, так і соціальних умов життя, а так само в процесі всіляких дій, при яких може відбуватися становлення стереотипних схем мислення.

Однією з ознак такої свідомості є недостатньо стійкий, аморфний характер, коли відсутня завершена система соціальних уявлень, стереотипів, а багато з існуючих поглядів значно суперечать один одному. Ці протиріччя породжують ряд проблем пов'язаних із сприйняттям дійсності, де стереотипи є елементом, що структурує і закріплює в буденній свідомості стереотипні уявлення.

Зміна стереотипів в індивідуальній свідомості, як і проблема стереотипизації суспільної свідомості, як правило, пов'язана із зміною колективних переконань, які, у свою чергу, є результатом колективних дій, що визначають якісну зміну життя цілого соціуму.

Стереотипна картина світу буває неповною, але це картина можливого світу, до якої людина пристосовується. Механізм стереотипизації (тобто механізм утворення стереотипу) не є природженим інваріантом людської свідомості. Стереотипизація пов'язана з таким явищем як «установка» сприйняття – готовність людини сприймати явище або предмет певним чином, що означає, залежно від попередніх сприйняття. Вона складає психологічну основу стереотипу.

В основу уявлень про стереотип полягає здатність мозку фіксувати однотипні зміни середовища і відповідно реагувати на ці зміни, а саме: інтегрувати під впливом домінуючого параметра приватні структури, механізми, процеси в комплексну організацію, діючи циклічно і динамічно. Феномен динамічного стереотипу є відзеркаленням провідного принципу роботи мозку – принципу системності, згідно з яким на складні комплексні дії мозок реагує, як на систему, а не як на ряд окремих ізольованих подразників. Стимулом, для активізації усього комплексу, що утворює стереотип, може стати будь-який компонент з групи подразників.

Важливою характеристикою стереотипу при цьому, є те, що він починає діяти до «включення» свідомості. У людини без участі уваги, що фокусує, на «несвідомому рівні» можна виробити тимчасові зв'язки, які фокусуються в довгостроковій пам'яті. Визначальну роль у збереженні тимчасових зв'язків відіграють емоційний стан і мотивація. При цьому в мисленні існує пряма механічна залежність, оскільки вона опосередкована самим розумовим процесом [7, с. 48].

У процесі стереотипизації відбувається узагальнення, схематизація домінуючих в тому або іншому соціумі (групі) образів і оцінок, пов'язаних з деякими поняттями. Це може бути перцептивний образ, коли відбувається узагальнення, стандартизація певних ознак референта (предмета, явища, обличчя/категорії осіб, ситуації).

Дослідники підкреслюють асоціативну природу стереотипу. Мозок людини не лише реєструє зовнішні впливи на нього, але й аналізує, синтезує та узагальнює їх. Результати цієї розумової діяльності закріплюються в слові. Стереотип як одиниця мови викликає на психовербальному рівні у свідомості представників певної спільноти деякий мінімум подібних асоціативних реакцій за низкою семантичних ознак оцінного характеру.

Стереотипи можуть створюватися і зберігатися внаслідок комунікативної передачі вербальних «ярликів» з покоління в покоління, без фактичної взаємодії з людьми, які є об'єктом стереотипу. Тут може бути використаний метод, який полягає в експлуатації стереотипів населення через процес «наклеювання ярликів», сутність якого криється у визначенні, що, якщо людьми визначаються ситуації як реальні, то ці ситуації реальні за своїми наслідками.

Оціночні ознаки влітаються в структуру образу і формують певне ставлення до референта. Вважаємо, що домінуюча ознака визначає і характер стереотипу (прескриптивний/імперативний або предикативний) або, точніше, ступінь вираженості (співвідношення) даних параметрів у структурі стереотипу, якщо виходити з того, що стереотип характеризується наявністю обох параметрів (приписує референту набір ознак і наказує норми поведінки та ставлення до нього).

Використання стереотипів відбувається автоматично: людина, не тільки не замислюється над мотивами своїх дій, але навіть не звертає уваги на те, що деякі еталонні властивості суперечать емпіричній картині світу.

Соціальні групи і спільності, носії соціальної реальності й діячі надають своїм вчинкам і сенсам (за концепцією «ярликів»), відтворюють в повсякденній практиці ті чи інші стереотипи, способи світосприйняття та поведінки. У феноменологічній традиції прийнято вважати, що повсякденна практика людини, як правило, будується на базі повсякденних типізацій, тобто стійких суб'єктивних визначень ситуацій, явищ та спектру можливих дій. Типізації будуються суб'єктом у припущенні, що незнайомі люди в типовій ситуації поведуть себе очікуваним чином, оскільки природа та принципи наших інтерпретативних схем однакові (стереотипні).

Стереотипи формуються так само засобами мас-медіа. Думка, як зазначає А. Панченко, «це сума комунікацій, що їх вона сприймає. Комунікації пропущені через фільтр стереотипу при подачі інформації та/або при її прийомі» [5, с. 323] У процесі стереотипізації мас-медійними комунікаціями, складний диференційований об'єкт, редукується, в процесі спрощення поданої інформації відбувається здійснення передачі стереотипного знання. Причина його появи – наслідок необхідності розпізнавати різноманітні ситуації як результат переходу від мови подій до мови ситуацій, а далі до мови кліше і слів. В умовах політизації суспільства і приватизації ЗМІ, стереотипи, які сформовані, спрямовуються на використання їх для впливу на масову свідомість людей [1, с. 186].

Таким чином, формуючи суспільну/масову/суб'єктивну свідомість, ЗМІ роблять активне втручання в підсвідомі структури людини, використовуючи стереотипи, що мають опору в глибинах підсвідомого. Комбінуючи свідомі і підсвідомі взаємодії, вони створюють і активно поширюють соціальні стереотипи – культурну форму опису і пояснення дійсності, що отримала нове буття в ХХІ столітті.

Сукупність стереотипів, що трансформують систему уявлень і мотивацій особи, виступає як тотальний засіб модифікації уявлень про життя у керованих людей. Так, створюється спосіб управління життям через свідомість, яка наповнюється смисловими матрицями, що оживають в потрібних ідеях і образах. Наповнення, структуризація, організація свідомості стає спеціальним видом владних технологій: міняючи одну матрицю на іншу, можна замінити зміст «життя», що протікає в заданих матрицею рамках.

Іноді стереотип виявляється продуктом власного спостереження людини за будь-яким об'єктом. Характеристики спостережуваної людини ідентифікуються, потім узагальнюються у свідомості, і, як наслідок, активізуються у мові для опису всіх людей, що володіють цією ознакою.

Дані (тобто фактично спостерігається поведінка), які можуть ставити стереотип під сумнів, будуть оброблятися до такої міри, що їх можна буде використовувати для підтримки стереотипу. Дані, які не можна тлумачити по-новому на користь стереотипу, будуть просто відкинуті як випадковості. Стереотипи, які використовуються таким чином, вкорінюються все більше і більше, оскільки весь наш досвід служить підкріпленням цього стереотипу, незалежно від того, чи вірний він чи помилковий.

Саме стереотипи керують процесом сприйняття. Вони маркують об'єкти або як знайомі, або як дивні і незвичайні. Вони наповнюють свіже сприйняття старими образами і проєктують на світ те, що було приховано в пам'яті. У світі люди і предмети займають призначені їм місця і діють передбачувано.

Люди дотримуються стереотипів не тільки власних, але й інших груп людей їх визначають як ауто-стереотипи і гетеростереотипи. Відповідно, ауто-стереотипами називаються стереотипи, пов'язані зі своєю власною групою, а належать до інших

груп – гетеростереотипів. Фактично, часто має місце збіг ауто-стереотипів із гетеростереотипами, яких дотримуються інші, стосовно цієї групи.

Наявність як диференціюючого, так і інтегруючого процесу в системі виділення «свого» і «не свого», «чужого» образу вказує більше не на частоту взаємних контактів між представниками спільнот, а на наявність у свідомості представників груп потреби дати кожному явищу певний стереотип незалежно від рівня і якості безпосередньої взаємодії з ним.

Стереотипи залишаються на рівні прихованих суб'єктивних умонастроїв, які індивід і суспільство, частіше за все, від «чужих» навмисно приховують. Стереотипи це рухомі, внутрішньо мобільні структури, і є продуктом процесів, які природним і неминучим чином ведуть до їх формування та збереження.

Щоб зрозуміти, як стереотипи створюються і зберігаються, необхідно усвідомити сутність психічних процесів, з яких вони формуються. Ці процеси містять у собі вибірковою увагу, пам'ять, оцінку, формування понять і категоризацію. Всі ці процеси взаємодіють один з одним, роблячи стереотипи неминучим аспектом людського життя. Механізм формування стереотипів включає також інші когнітивні процеси, в тому числі казуальну дистрибуцію, тобто пояснення людиною причин своєї та чужої поведінки.

Фактично, будучи загальними категоріями ментальних понять, стереотипи є феноменами, що допомагають людині організувати інформацію про світ.

Стереотип формується і зберігається в суспільній свідомості. Він пов'язаний із особистісним сенсом (відношення мотиву дії і поведінки до його мети) і особистісним зростанням. Оволодіння культурою передбачає знання певної сукупності уявлень про світ, і, як наслідок, засвоєння певної системи орієнтирів і вмій, які для будь-якого члена суспільства або соціальної групи є необхідними. Зміни характеру соціальних відносин ведуть до зміни параметрів стереотипів, аж до повного їх руйнування або заміни іншими.

У науці намітилася тенденція розуміння стереотипізації як раціональної форми пізнання, як окремого випадку більш універсального процесу категоризації. Стереотипи – майже неминучий наслідок категоризації. Створюючи соціальні категорії, ми фокусуємося на характеристиках, завдяки яким люди, що належать до цієї категорії, схожі один на одного і відрізняються від інших людей.

Тим не менш, стереотипізація не тотожна процесу категоризації. Ми можемо ідентифікувати індивіда на основі об'єктивних властивостей – як члена категорії, але не приписувати йому жодної стереотипної якості. Слід ураховувати, що стереотипізація є наслідком категоризації соціальних об'єктів, яка відрізняється від категоризації об'єктів фізичного світу; впливом на неї відносин між групами. Стереотипізація свідомості здійснюється в межах «інтерпретативного поля», тобто поля, в рамках якого відбувається осмислення та визначення явища свідомістю і його подальше сприйняття, які мають складні і самостійні механізми саморегулювання та самоуправління нервовою діяльністю й усім організмом в цілому.

Ступінь стійкості стереотипу залежить не тільки від зовнішніх умов, але й від конкретних носіїв (суспільство, група, особистість) з їх повсякденними уявленнями, емпіричними настроями, що переломлюються через систему експлікацій, іноді збудованих в цілісну наукову або політичну картину світу. У ній світ думок має свої особливості і способи вираження, свідому (або несвідому) налаштованість, віру (раціональну або ірраціональну) в ті чи інші суспільні орієнтації на практичні дії, наприклад, на розвиток масової культури, на підтримку висунутої тим чи іншим лідером політичної програми і т.п.

Висновок. соціальний стереотип виявляється як у формі стереотипу мислення, так і стереотипу поведінки особистості. Він виникає на основі спонтанних почуттів

та емоцій і визначається, природними умовами розвитку людей, що закріплюються в колективній свідомості.

Механізм створення і збереження стереотипів безпосередньо пов'язаний із психофізіологічною сферою людини.

Складна взаємодія соціальних факторів із власними культурними і психологічними процесами роблять стереотипи актуальними для дослідження. Чи то позитивні, чи негативні стереотипи, вони, як правило, обмежені. Причина цього в тому, що стереотипи як ментальні категорії людей мають властивість існувати і функціонувати самостійно, незалежно від індивідуальної свідомості, формуючи – «стереотипну свідомість».

Замість того, щоб використовувати стереотипи в якості узагальнень, щодо якоїсь групи людей, а потім уточнювати їх на підставі інтеракцій із конкретними індивідами, людина, найчастіше, використовує стереотипи як набір жорстких припущень, що відносяться до всіх людей цієї групи, незалежно від індивідуальних відмінностей або свідоцтв зворотного.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ / REFERENCES

1. Акопян Н.А. Средства массовой информации как способ формирования стереотипов массового сознания / Н.А. Акопян // Вестник Ставропольского государственного университета. – 2008. – № 5. – С. 158–190.
Akopian N. A. Sredstva massovoi informatsii kak sposob formirovaniia stereotipov massovogo soznaniia / N. A. Akopian // *Vestnik Stavropolskogo gosudarstvennogo universiteta*. – 2008. – № 5. – P. 158–190.
2. Гриценко И. П. Этнокультурный стереотип как феномен культуры : дис... канд. филос. наук : спец. 09.00.04 – философия культуры, философская антропология / И.П. Гриценко ; Таврический национальный ун-т им. В.И. Вернадского – Симферополь, 2004. – 215 с.
Gritsenko I. P. Etnokulturnyi stereotip kak fenomen kultury : dis... kand. filos. Nauk : spets – 09.00.04 filosofiiia kultury, filosofskaia antropologiiia / I. P. Gritsenko Tavrisheskii natsionalnyi un-t im. V. I. Vernadskogo – Simferopol, 2004. – 215 p.
3. Суходольская Н.П. Социальный стереотип в жизнедеятельности людей / Н.П. Суходольская // Философия и общество. – 2007. – № 3. – С. 152–160.
Suhodolskaia N. P. Sotsialnyi stereotip v zhiznedeiatel'nosti liudei / N.P. Suhodolskaia // *Filosofiiia i obshchestvo*. – 2007. – № 3. – P. 152–160.
4. Худолій А.О. Механізми формування суспільно-політичних стереотипів та їхній вплив на свідомість громадян / А.О. Худолій // Гілея (науковий вісник) : збірник наукових праць. – К., 2008. – Випуск 15. – С. 202–209.
Khudolii A. O. Mekhanizmy formuvannia suspilno-politychnykh stereotypiv ta ikhnii vplyv na svidomist hromadian / A. O. Khudolii // *Hileia (naukovy visnyk) : zbirnyk naukovykh prats*. – Kyiv, 2008. – Vypusk 15. – P. 202–209.
5. Панченко А. Стереотипи в громадській думці : шляхи міжсуб'єктної взаємодії / А. Панченко // Соціальні виміри суспільства. – Вип. 11. – К. : ІС НАНУ, 2009. – С. 319–326.
Panchenko A. Stereotypy v hromadianskii dumtsi: shliakhy mizhsubiiektoinoi vzaiemodii / A. Panchenko // *Sotsialni vymiry suspilstva*. – Vup. 11. – Kyiv : IK NANU, 2009. – P. 319–326.
6. Липпман Уолтер Общественное мнение / У. Липпман; [пер. с англ. Т.В. Барчуновой; Редакторы перевода К.А. Левинсон, К.В. Петренко]. – М. : Институт Фонда «Общественное мнение», 2004. – 384 с.
Lippman Uolter Obshchestvennoe mnenie / U. Lippman; [per. s angl. T. V. Barchiunovoi; Redaktory perevoda K. A. Levinson, K. V. Petrenko]. – Moscow : Institut Fonda « Obshchestvennoe mnenie », 2004. – 384 p.

7. Ядов В.А. К вопросу о теории «стереотипизации» в социологии / В.А. Ядов // Философские науки. – 1960. – №2. – С. 47–53.

Yadov V. A. K voprosu o teorii «stereotipizatsii» v sotsiologii / V. A. Yadov // *Filosofskie nauki*. – 1960. – №2. – P. 47–53.

Дата надходження рукопису 11.10.2015 р

Objectives. *The article is aimed to analyze and to reveal the processes of formation, functioning and preservation of stereotypes in human consciousness.*

Methods. *The study of the stereotype formation and functioning as a phenomenon of consciousness is carried out. The ideas, that assimilation of stereotypes as a social phenomenon occurs during the formation of the mass consciousness, are substantiated.*

Results. *The conclusion, that stereotypes are formed as a result of two factors: the collective unconscious information processing by socio-cultural environment and purposeful information influence from outside, is grounded. The peculiarity of the stereotype formation in the minds of the Ukrainian society is characterized by the transition to a new institutional paradigm, where a single ideological base is changing by variety of cultural stereotype schemes.*

Scientific originality. *The stereotype properties to capture emotionally positive / negative images in the mass consciousness formation in the social change period are analyzed and described.*

Practical value. *Stated scientific positions, conclusions and recommendations can be used in research work in the formation of the theoretical basis for further study of the stereotype, based on the principles of social philosophy as well as in composing of study and teaching guides in social philosophy, sociology, culturology, psychology and mass communication. They can also be used in further theoretical development of the individual and mass consciousness stereotyping problems, as well as in applied research of stereotype as a social phenomenon.*

Key words: *stereotype, social stereotype, stereotyping, stereotypical world view, stereotypical consciousness.*

Цель статьи. *Проанализировать и раскрыть процессы формирования, функционирования и сохранения стереотипов в сознании человека.*

Методика. *Проведено исследование формирования и функционирования стереотипа как феномена сознания. Обоснованы идеи, что усвоение стереотипов как социальных явлений происходит в процессе формирования массового сознания.*

Результаты. *Обоснован вывод, что стереотипы формируются вследствие двух факторов: неосознанной коллективной переработки информации социо-культурной средой и целенаправленного информационного воздействия извне. Особенность формирования стереотипов в сознании украинского общества характеризуется переходом к новой институциональной парадигме, где единственная идеологическая база меняется многообразием культурных стереотипных схем.*

Научная новизна. *Проанализированы и описаны свойства стереотипов фиксировать эмоционально положительные/отрицательные образы в условиях формирования массового сознания в период общественных изменений.*

Практическая значимость. *Сформулированные научные положения, выводы и предложения могут быть использованы в научно-исследовательской работе при формировании теоретической базы дальнейшего исследования стереотипа, исходя из принципов социальной философии. Для составления методических и учебных пособий по социальной философии, социологии, культурологии, психологии и массовой коммуникации. При дальнейшей теоретической разработке проблемы стереотипизации индивидуального и массового сознания, а также в прикладных исследованиях стереотипа как социального феномена.*

Ключевые слова. *Стереотип, социальный стереотип, стереотипизация, стереотипная картина мира, стереотипная сознание.*